

③ Problematica Prelucrării Semnalelor

②.① Problema matematică

👉 Problema directă

- Fie un semnal $f \in \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$ și o bază numărabilă $\mathcal{B} = \{e_n\}_{n \in \mathbb{N}} \subseteq \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$.
Se cere să se descompună semnalul în “componentele” sale, determinate de bază:

$$f \equiv \sum_{n \in \mathbb{N}} c_n e_n.$$

- 👉 Adică să se determine valorile **coeficienților** din descompunere.

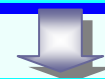
👉 Problema inversă

- Fie un semnal necunoscut $f \in \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$ și o bază numărabilă $\mathcal{B} = \{e_n\}_{n \in \mathbb{N}} \subseteq \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$.
Dacă se cunosc valorile coeficienților descompunerii semnalului în baza dată, se cere să se reconstruiască semnalul inițial cu ajutorul componentelor sale.

Observații

- 👉 Problema directă: dificilă; problema inversă: banală.
- 👉 Dificultatea majoră: selectarea unei baze adecvate.
- 👉 Dacă spațiul de semnale e **Hilbert** și se poate specifica o bază **ortonormată**, problema se simplifică.

$$\langle e_m, e_n \rangle = \delta_0[m - n], \quad \forall m, n \in \mathbb{N}$$

$$c_n = \langle f, e_n \rangle, \quad \forall n \in \mathbb{N}$$

③ Problematica Prelucrării Semnalelor

②.② Problema inginerască

👉 Problema analizei de semnal (a descompunerii)

- Fie un semnal $f \in \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$ și o bază numărabilă $\mathcal{B} = \{e_n\}_{n \in \mathbb{N}} \subseteq \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$.
Se cere să se construiască un nou semnal $\phi \in \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$, cu următoarele proprietăți:
- 1. ϕ se poate exprima în forma: $\phi \equiv \sum_{n=0}^N c_n e_n$, unde: $N \in \mathbb{N}$ este fixat și finit, iar coeficienții $\{c_n\}_{n \in \overline{0, N}} \subset \mathbb{C}$ se pot determina numai cu ajutorul semnalului și al bazei specificate.
- 2. ϕ aproximează semnalul original cu precizie controlată: pentru orice $\varepsilon > 0$, există $\phi \in \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$ (depinzând de ε), astfel încât: $\|f - \phi\| < \varepsilon$.

👉 Problema sintezei de semnal (a reconstrucției)

- Fie un semnal necunoscut $f \in \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$ și o bază numărabilă $\mathcal{B} = \{e_n\}_{n \in \mathbb{N}} \subseteq \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$.
Dacă s-a construit un model matematic $\phi \in \mathcal{S}^p(\mathcal{T})$ al semnalului, se cere să se indice valoarea $f(t_0)$ (unde $t_0 \in \mathcal{T}$), cu un grad de precizie determinat de ϕ .

👉 Dacă baza este *ortonormată*.

👉 Eliminarea / diminuarea redundanței.

Analiză

Sinteză

$$c_n = \langle f, e_n \rangle, \forall n \in \mathbb{N}$$

$$f \equiv \sum_{n \in \mathbb{N}} \langle f, e_n \rangle e_n$$

③ Problematica Prelucrării Semnalelor

②.③ O soluție clasică (Joseph FOURIER)

⚡ Ideea lui FOURIER

Orice semnal poate fi considerat ca o suprapunere aditivă de semnale atomice “monofrecvențiale”, de diferite amplitudini.

Teorema de aproximare punctuală a lui DIRICHLET-FOURIER

Combinatie liniară de “armonice elementare”.

☞ Introducerea conceptelor de “serie Fourier” și “analiză armonică”.

Soluția lui FOURIER pentru semnale continue

$$f \in \mathcal{L}^2([-\pi, +\pi])$$

Baza armonică a lui $\mathcal{L}^2([-\pi, +\pi])$

$$\mathcal{B}_a \stackrel{\text{def}}{=} \left\{ \underbrace{1}_{e_0}, \underbrace{\sin t}_{e_{s1}}, \underbrace{\cos t}_{e_{c1}}, \dots, \underbrace{\sin nt}_{e_{sn}}, \underbrace{\cos nt}_{e_{cn}}, \dots \right\}$$

☞ Ortogonalitatea bazei armonice

$$\langle f, g \rangle \stackrel{\text{def}}{=} \int_{-\pi}^{+\pi} f(t) \overline{g(t)} dt$$

$$\|e_0\|^2 = 2\pi$$

$$\langle e_{sn}, e_{sm} \rangle = \pi \delta_0[n - m]$$

$$\langle e_0, e_{sn} \rangle = 0$$

$$\langle e_{cn}, e_{cm} \rangle = \pi \delta_0[n - m]$$

$$\langle e_0, e_{cn} \rangle = 0$$

$$\langle e_{sn}, e_{cm} \rangle = 0$$

$$\forall n, m \in \mathbb{N}^*$$

☞ Nu și normată!

③ Problematika Prelucrării Semnalelor

②.③ O soluție clasică (Joseph FOURIER)

Formulele lui FOURIER

Coeficienții (lui) FOURIER

Analiză

$$\alpha_0 = \frac{1}{2\pi} \langle f, e_0 \rangle = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{+\pi} f(t) dt$$

$$\beta_0 = 0$$

$$\alpha_n = \frac{1}{\pi} \langle f, e_{cn} \rangle = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{+\pi} f(t) \cos nt dt$$

$$\beta_n = \frac{1}{\pi} \langle f, e_{sn} \rangle = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{+\pi} f(t) \sin nt dt$$

$$\forall n \in \mathbb{N}^*$$

Seria (lui) FOURIER

Sinteză

$$f(t) \stackrel{PC}{=} \alpha_0 + \sum_{n \geq 1} (\alpha_n \cos nt + \beta_n \sin nt)$$

⚡ Convergență punctuală (slabă) și nu uniformă!

$$\forall t \in [-\pi, +\pi]$$

Armonică elementară de frecvență $n/2\pi$

$$\mathcal{A}_n(t) = \alpha_n \cos nt + \beta_n \sin nt$$

$$\forall n \in \mathbb{N}$$

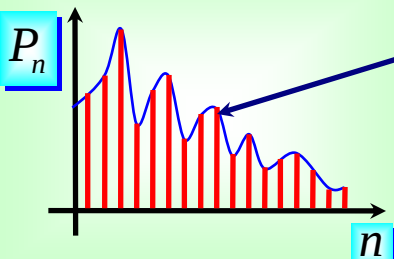
$$\forall t \in [-\pi, +\pi]$$

$$\mathcal{A}_n(t) = P_n \sin(nt + \varphi_n)$$

$$P_n = \sqrt{\alpha_n^2 + \beta_n^2}$$

$$\varphi_n = \arctg \frac{\alpha_n}{\beta_n}$$

Interpretarea lui Fourier

linie spectrală

putere spectrală

fază spectrală

PARSEVAL

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \alpha_n = \lim_{n \rightarrow \infty} \beta_n = 0$$

bandă finită

$$\phi(t) = \alpha_0 + \sum_{n=1}^N (\alpha_n \cos nt + \beta_n \sin nt)$$

4 Algebra secvențelor discrete de semnal

Prelucrarea Numerică a Semnalelor
(DSP - Digital Signal Processing)

Ramură importantă a Prelucrării Semnalelor.

- Permite reprezentarea semnalelor cu ajutorul unui mijloc automat de calcul

Semnal discret
(digital)

Secvență discretă de numere (reale sau complexe)

$$x \stackrel{\text{def}}{=} \{x[n]\}_{n \in \mathbb{Z}}$$

eșantion

- Generate:
  - direct, prin intermediul unui sistem discret
  - prin eșantionarea semnalelor continue

Mulțimea
semnalelor
discrete

$\mathcal{S}_d$

⚡ Pot avea proprietăți diferite de ale semnalelor continue originale.

- include, printre alte clase de semnale, spațiile lui Lebesgue $\ell^p(\mathcal{T})$

Exemple simple de semnale discrete

Impulsul unitar
(simbolul lui Kronecker)

δ_0

$$\delta_0[n] \stackrel{\text{def}}{=} \begin{cases} 0 & , n \in \mathbb{Z}^* \\ 1 & , n = 0 \end{cases}$$

Treapta unitară

u_0

$$u_0[n] \stackrel{\text{def}}{=} \begin{cases} 0 & , n < 0 \\ 1 & , n \geq 0 \end{cases}$$

Impulsul Dirac

⚡ În timp continuu

Treapta Heaveside

4 Algebra secvențelor discrete de semnal

Treapta unitară

Prototipul semnalelor **cauzale**

Semnale **anti-cauzale**

Nule **în stînga** originii timpului.

Nule **în dreapta** originii timpului.

- Semnalele care nu sunt nici cauzale, nici anti-cauzale se numesc **ne-cauzale**.

Orice semnal se poate exprima cu ajutorul a două componente: una **cauzală** și alta **anti-cauzală**.

$$x[n] = \underbrace{x[n]u_0[n]}_{x_c[n]} + \underbrace{x[n]u_0[-n-1]}_{x_a[n]}$$

$$\forall n \in \mathbb{Z}$$

Impulsul unitar

Două exprimări remarcabile:

$$\delta_0[n] = u_0[n] - u_0[n-1] \quad \forall n \in \mathbb{Z}$$

$$\delta_0[n] = u_0[-n] - u_0[-n-1]$$

Exprimarea cu ajutorul componentelor cauzală și anti-cauzală **nu este unică**.

- Există semnale care nu fac parte din spațiile lui Lebesgue.

~~$\ell^p(\mathcal{I})$~~

notație specifică semnalelor periodice

Exemplu

Orice semnal (discret) periodic, de perioadă N

$$\tilde{x}[n] = \tilde{x}[n + kN] \quad \forall n, k \in \mathbb{Z}$$

Nu toate semnalele continuu periodice conduc prin discretizare la semnale discrete periodice.

Exemplu

$$f(t) = A \cos(\omega_0 t + \varphi)$$

$$\omega_0 / \pi \in \mathbb{R} \setminus \mathbb{Q} \quad \forall t \in \mathbb{R}$$

→ perioadă: $2\pi / \omega_0 \in \mathbb{R} \setminus \mathbb{Q}$

$$x[n] = f(nT_e) = A \cos(n\omega_0 T_e + \varphi)$$

$$T_e \in \mathbb{Q} \quad \forall n \in \mathbb{Z}$$

ne-periodic

4 Algebra secvențelor discrete de semnal

Operații elementare cu semnale discrete în $\mathcal{S}_d$

- adunarea

$$x + y \stackrel{\text{def}}{=} \{x[n] + y[n]\}_{n \in \mathbb{Z}} \Rightarrow (\mathcal{S}_d, +)$$

- înmulțirea

$$x \bullet y \stackrel{\text{def}}{=} \{x[n]y[n]\}_{n \in \mathbb{Z}} \Rightarrow (\mathcal{S}_d, \bullet)$$

- modularea cu scalari
(reali sau complecși)

$$\alpha \cdot x \stackrel{\text{def}}{=} \{\alpha x[n]\}_{n \in \mathbb{Z}} \left\{ \begin{array}{l} \Rightarrow (\mathcal{S}_d, +, \cdot) \\ \Rightarrow (\mathcal{S}_d, +, \bullet, \cdot) \end{array} \right.$$

← Grup Abelian

- element nul:

$$\{0\}_{n \in \mathbb{Z}}$$

← Inel Comutativ

- element unitar:

$$\{1\}_{n \in \mathbb{Z}}$$

← Spațiu Vectorial

← Algebră Comutativă

Aritmetică de semnal

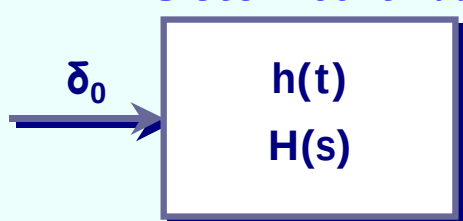
$(\mathcal{S}_d, +, \cdot)$ ← Spațiu Vectorial

O bază?

Proprietate remarcabilă din cazul sistemelor liniare continue

- Reprezentarea funcției pondere cu ajutorul impulsului Dirac:

Sistem continuu

$$h(t) = \int_{-\infty}^{+\infty} h(\tau) \delta_0(t - \tau) d\tau \quad \forall t \in \mathbb{R}$$

• Versiunile translate ale impulsului unitar pot juca un rol important în construcția unei baze.

versiune traslatată în timp a impulsului Dirac

4 Algebra secvențelor discrete de semnal

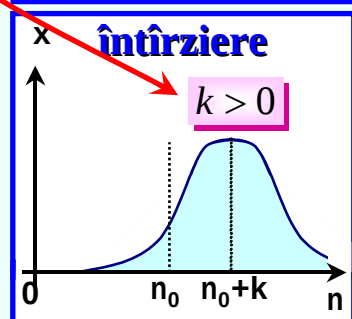
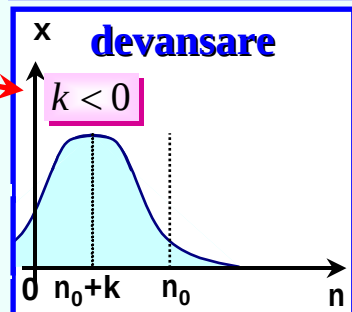
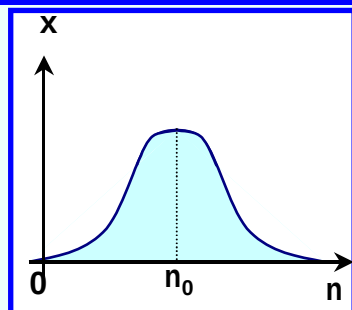

$(\mathcal{S}_d, +, \cdot)$ ← Spațiu Vectorial

O bază?

**Operatorul de
translatare temporală**

Tipul inegalității
sugerează sensul
deplasării temporale.

$$\left\{ \begin{array}{l} q^{-k} : \mathcal{S}_d \rightarrow \mathcal{S}_d \\ (q^{-k} x)[n] \stackrel{\text{def}}{=} x[n - k] \end{array} \right. \forall n, k \in \mathbb{Z}$$

Proprietăți

- **Convenție:** $q^0 x \equiv x$
- **Liniaritate:** $q^{-k}(\alpha x + \beta y) \equiv \alpha(q^{-k} x) + \beta(q^{-k} y)$
- **Principiul cumulării deplasărilor temporale:**

$$q^{-k} \circ q^{-m} \equiv q^{-(m+k)}$$

$$\forall m, k \in \mathbb{Z}$$

Baza canonică

$$\Delta \stackrel{\text{def}}{=} \{q^{-k} \delta_0\}_{k \in \mathbb{Z}} \stackrel{\text{def}}{=} \{\delta_k\}_{k \in \mathbb{Z}}$$

- Orice semnal discret se poate reprezenta
în mod unic folosind baza canonică:

$$x \equiv \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] \delta_k \Leftrightarrow x[n] = \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] \delta_k[n] = \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] \delta_0[n - k] \quad \forall n \in \mathbb{Z}$$

notație
naturală

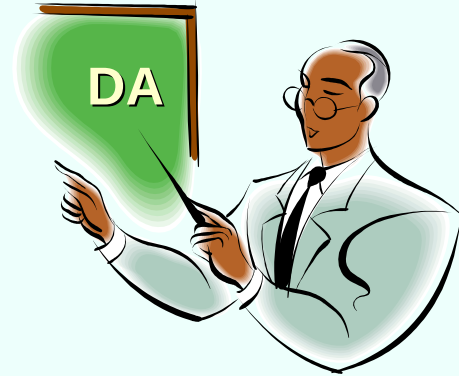
$$h(t) = \int_{-\infty}^{+\infty} h(\tau) \delta_0(t - \tau) d\tau \quad \forall t \in \mathbb{R}$$

Similaritate
evidentă.

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

Există conexiuni între
Prelucrarea Semnalelor și
Teoria Sistemelor?

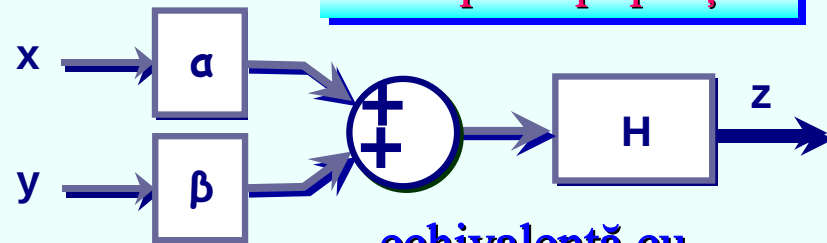

Sistem dinamic discret
(Sistem de Prelucrare a Semnalelor Discrete)

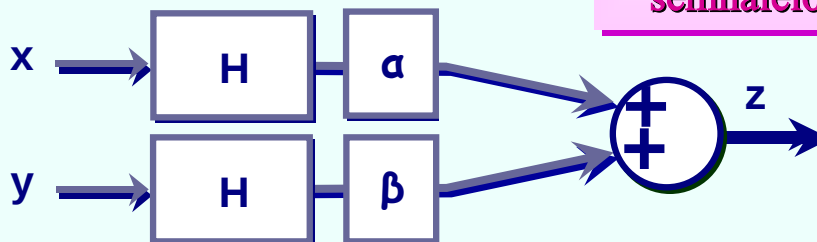
- Caz particular remarcabil: **sistemul liniar**.

$$\stackrel{\text{def}}{H(x) \equiv Hx} \Leftrightarrow H(\alpha x + \beta y) \equiv \alpha H(x) + \beta H(y)$$

Principiul superpoziției

echivalentă cu

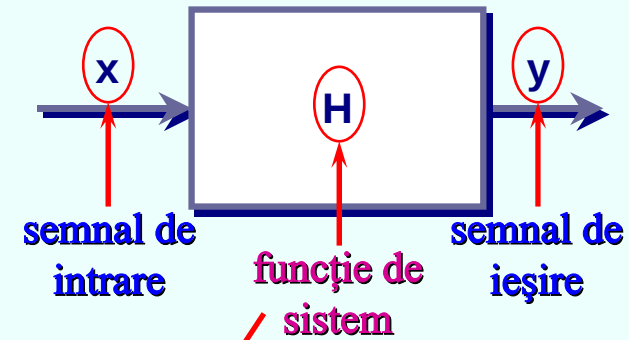
Operatorul
comută cu
transformarea
liniară
elementară a
semnalelor.

Orice operator de forma:

$$\left\{ \begin{array}{l} H : \mathcal{S}_d \rightarrow \mathcal{S}_d \\ H(x) \stackrel{\text{def}}{=} y \end{array} \right.$$

! Nu neapărat
liniar.

**Sistem de Prelucrare a
Semnalelor (Discrete)**

filtru (numeric),
transformare/transformată

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

Caracteristici ale sistemelor liniare

• $h_k \stackrel{\text{def}}{=} H\delta_k \quad \forall k \in \mathbb{Z}$

$y \stackrel{\text{def}}{=} Hx \equiv H \left(\sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] \delta_k \right)$ & $y \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{k \in \mathbb{Z}} y[k] \delta_k \equiv \sum_{k \in \mathbb{Z}} (Hx)[k] \delta_k$

reprezentarea intrării în baza canonică   reprezentația ieșirii în baza canonică

✦ În anumite condiții.

$$y \equiv H \left(\sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] \delta_k \right) \equiv \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] H\delta_k \equiv \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] h_k \equiv \sum_{k \in \mathbb{Z}} (Hx)[k] \delta_k$$

✦ Operatorul H nu comută cu sumele infinite, în general, chiar dacă este liniar.

- Liniaritatea se aplică prin definiție **sumelor finite**.
- În cazul combinației liniare canonice a **semnalelor mărginite**, operatorul comută cu suma infinită, deoarece, la fiecare moment valoarea acestuia este finită.

* Abordare practică

→ se operează cu semnale practice, adică **mărginite**

→ se definește norma canonică (sup) pe $\mathcal{S}_{0d}$

→ se definește distanța asociată normei

→ operatorul H este continuu în origine (deci peste tot)

$$\mathcal{S}_{0d} \subset \mathcal{S}_d$$

$$\|x\|_{\infty} \stackrel{\text{def}}{=} \sup_{n \in \mathbb{Z}} |x[n]| < \infty$$

$$d(x, y) \stackrel{\text{def}}{=} \|x - y\|_{\infty}$$

$(\mathcal{S}_{0d}, \|\cdot\|_{\infty})$ ← Spațiu Banach

$(\mathcal{S}_{0d}, d)$ ← Spațiu Hausdorff cu topologie liniară

$\sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] \delta_k$ ← Uniform Convergentă

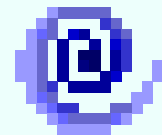
H comută cu suma

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

Caracteristici ale sistemelor liniare

- Continuitatea în origine a funcției de sistem este o formă de **stabilitate intrinsecă** a sistemului.

→ Intrări cu valori din ce în ce mai apropiate de zero produc ieșiri din ce în ce mai apropiate de zero.

👉 Originea este un atractor universal.

$$y[n] = \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k] h_k[n] \quad \forall n \in \mathbb{Z}$$

Ieșirea se exprimă cu ajutorul unei combinații liniare de **impulsuri unitare transformate**.

👉 Practic, însă, este natural ca versiuni deplasate în timp ale impulsului unitar să producă ieșiri extrem de corelate între ele.

Sistem invariant la deplasări

👉 Nu neapărat liniar.

Deplasarea în timp a intrării cu un număr de momente normalizate produce deplasarea în timp a ieșirii cu același număr de momente normalizate.

- Majoritatea covârșitoare a sistemelor practice sunt invariante la deplasări.
- Sistemele adaugă și o întârziere datorată **timpului mort intrinsec**.
- Este natural ca sistemul să nu aplice întârzieri diferite eșantioanelor intrării aflate la momente de timp diferite.
- Practic, pentru un sistem invariant la deplasări are loc următoarea proprietate remarcabilă:
funcția de sistem comută cu operatorul de deplasare temporală.

Secvența/funcția pondere a sistemului.

$$h_0 \stackrel{\text{renot}}{=} h \stackrel{\text{def}}{=} H(\delta_0)$$

$$H \circ q^{-k} \equiv q^{-k} \circ H \Leftrightarrow H(q^{-k} x) \equiv q^{-k} H(x) \quad \forall k \in \mathbb{Z}$$

$$h_k \equiv q^{-k} h_0 \quad \forall k \in \mathbb{Z}$$

Impulsurile unitare transformate sunt versiuni deplasate în timp ale unui singur semnal: **$h_0 \equiv H(\delta_0)$** .

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

Caracteristici ale Sistemelor Liniare Invariante la Deplasări (SLID)

- Sunt caracterizate doar de secvența pondere:
- Ieșirea unui SLID se exprimă astfel:

$$h \stackrel{\text{def}}{=} H\delta_0$$

← răspunsul la impuls al sistemului

⚡ Nu neapărat cauzal.

$$y[n] = \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k]h_k[n] = \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k](q^{-k}h)[n] = \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k]h[n-k]$$

$$\forall n \in \mathbb{Z}$$

Introducerea unei noi operații între semnale cu valori reale: **convoluția (liniară)**.

$$x * y \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k](q^{-k}y) \Leftrightarrow (x * y)[n] \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k]y[n-k]$$

$$\forall n \in \mathbb{Z}$$

⚡ Cu condiția ca suma din definiție să fie convergentă.

- Definiție similară în mulțimea semnalelor continue:

$$(f * g)(t) \stackrel{\text{def}}{=} \int_{-\infty}^{+\infty} f(\tau)g(t-\tau)d\tau$$

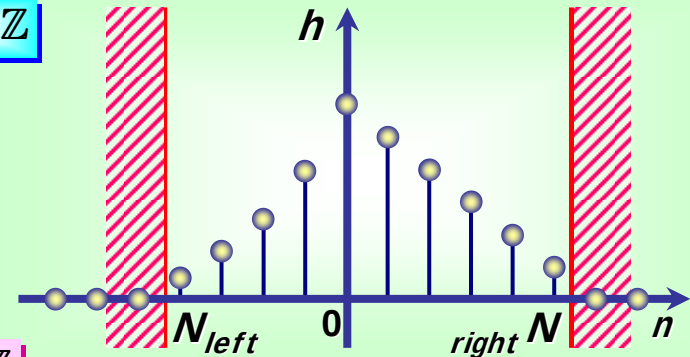
$$\forall t \in \mathbb{R}$$

- Generalizare în cazul semnalelor cu **valori complexe**:

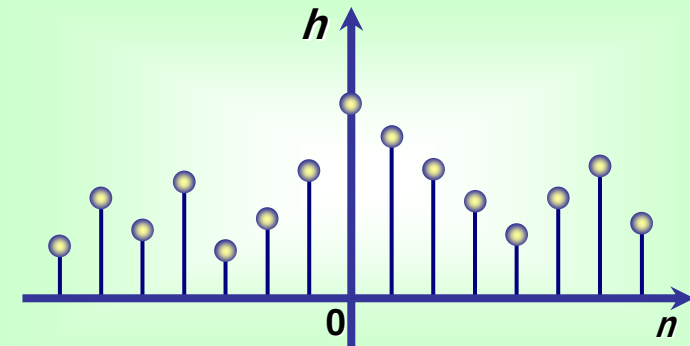
$$x * y \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k](\overline{q^{-k}y}) \Leftrightarrow (x * y)[n] \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{k \in \mathbb{Z}} x[k]\overline{y[n-k]}$$

$$\forall n \in \mathbb{Z}$$

FIR – cu răspuns finit la impuls

IIR – cu răspuns infinit la impuls

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

Structura indusă de convoluția (liniară)

- Mulțimea semnalelor care pot fi “convolute”:

$$\mathcal{S}_{*d} \subset \mathcal{S}_d$$

👉 Nevidă

$$\ell^1(\mathcal{T}) \subset \mathcal{S}_{*d}$$

(absolut sumabile)

- Proprietăți:

$$x * y * z \equiv x * (y * z) \equiv (x * y) * z$$

← asociativitate

$$x * y \equiv y * x$$

← comutativitate

$$x * (y + z) \equiv x * y + x * z$$

← distributivitate față de adunare

$$x * (\alpha y + \beta z) \equiv \alpha x * y + \beta x * z$$

← bi-liniaritate

$$(\alpha y + \beta z) * x \equiv \alpha y * x + \beta z * x$$

$$x * \delta_0 \equiv x$$

← elementul unitar (exprimarea în baza canonică)

👉 Dar nu se reduce la

$$(\mathcal{S}_{*d}, +, *, \cdot)$$

← Algebră Unitară Comutativă

👉 Prin discretizarea unui SLID continuu nu se obține un SLID discret decât în condițiile efectuării unei eșantionări corecte.

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

Stabilitate

- Una dintre cele mai importante proprietăți ale SLID, din perspectiva **Teoriei Sistemelor**.
- Permite definirea conceptului și în cadrul **Prelucrării Semnalelor**.

Sistem stabil

Sistem care răspunde cu ieșiri mărginite la intrări mărginite.

Propoziția 1

Un SLID este stabil (în sensul definiției de mai sus) dacă și numai dacă secvența pondere a sa este absolut sumabilă.

- Cu alte cuvinte, **stabilitatea unui SLID** este echivalentă cu: $h \in \ell^1(\mathcal{I})$

Demonstrație

Semnal discret stabil

Semnal absolut sumabil.

$\ell^1(\mathcal{I})$

Clasa semnalelor discrete stabile

☞ Se va arăta că semnalele stabile admit Transformată Fourier.

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

Cauzalitate

- Altă proprietate importantă a unui SLID, care relevă realizabilitatea fizică a acestuia.
- SLID care nu respectă principiul cauză-efect **nu pot fi realizate fizic, dar pot fi simulate.**
- Permite definirea conceptului și în cadrul **Prelucrării Semnalelor.**

Sistem causal

Sistem a cărui ieșire la un moment arbitrar de timp depinde numai de valori ale intrării la momente anterioare, cel mult simultane cu momentul considerat.

Propoziția 2

Un SLID este causal (în sensul definiției de mai sus) dacă și numai dacă suportul secvenței pondere este nenegativ.

- Cu alte cuvinte, **cauzalitatea unui SLID** este echivalentă cu:

$$\text{Supp}(h) \subseteq \mathbb{Z}_+$$

Demonstrație

Semnal discret causal/anti-causal

Semnal al cărui suport este **nenegativ/nepozitiv.**

- Prima definiție este similară celei de **funcție original** din contextul sistemelor continue.
- Semnalele care nu sunt nici cauzale nici anti-cauzale sunt **necauzale.**
- Operația de convoluție dintre două semnale cauzale sau anti-cauzale **este bine definită.**

$$x[n] = \underbrace{x[n]u_0[n]}_{x_c[n]} + \underbrace{x[n]u_0[-n-1]}_{x_a[n]} \quad \forall n \in \mathbb{Z}$$

causal + anti-causal

$\mathcal{S}_{*d}$

nu se reduce la $\ell^1(\mathcal{I})$

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

SLID discrete se mai numesc și **filtre (liniare) numerice**.

- Un filtru numeric este **realizabil fizic** dacă secvența pondere a sa este **cauzală**.

☞ Nu se poate implementa conceptul de **moment anti-cauzal**.

În ce condiții se poate proiecta un filtru numeric realizabil fizic?

Răspunsul este dat de un vechi rezultat din 1934: **Teorema Paley-Wiener**.

Teorema 1 (Paley-Wiener)

- a. Fie o secvență discretă cauzală și stabilă, h . Atunci are loc următoarea proprietate remarcabilă:

$$\int_{-\pi}^{+\pi} \left| \ln \left| H(e^{j\omega}) \right| \right| d\omega < \infty,$$

unde $H(e^{j\omega})$ este Transformata Fourier a secvenței discrete definită prin:

$$H(e^{j\omega}) \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{n \geq 0} h[n] e^{-j\omega n} \quad \forall \omega \in \mathbb{R}.$$

- b. Reciproc, dacă spectrul $|H(e^{j\omega})|$ al unei secvențe discrete stabile h are proprietatea de la punctul a., atunci acestuia i se poate asocia o fază $\varphi(\omega)$ astfel încât secvența obținută prin evaluarea Transformatei Fourier inverse să fie cauzală.

$$h[n] = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{+\pi} H(e^{j\omega}) e^{+j\omega n} d\omega \quad \forall n \in \mathbb{Z}$$

5 Sisteme liniare invariante la deplasări

În ce condiții se poate proiecta un filtru numeric realizabil fizic?

Interpretarea Teoremei Paley-Wiener

- Secvența discretă din cadrul Teoremei poate fi asimilată cu secvența pondere a unui filtru numeric.

- Pentru ca integrala din aserțiunea directă să fie finită este necesar ca spectrul filtrului să aibă o mulțime cel mult numărabilă de zerouri.

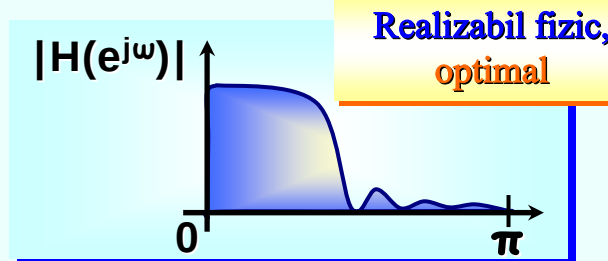
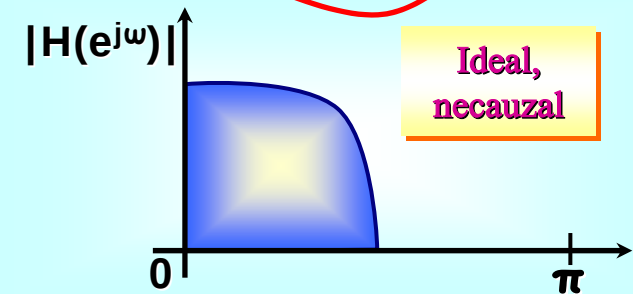
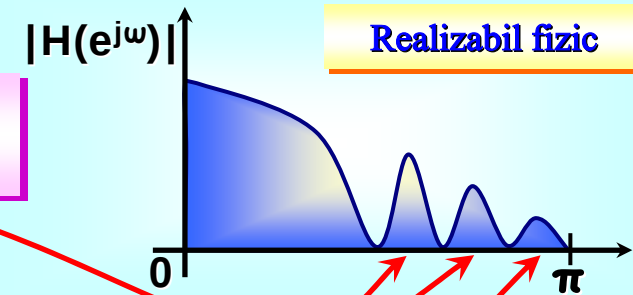
$$\int_{-\pi}^{+\pi} \ln |H(e^{j\omega})| d\omega$$

din cauza logaritmului

☞ Spectrul unui filtru realizabil fizic nu se poate anula pe o întreagă bandă de frecvențe.

☞ Pe lângă lobul principal, spectrul posedă o serie de lobi paraziți.

- Acesta este prețul plătit pentru realizabilitatea filtrelor numerice.
- Singura posibilitate este de a folosi tehnici de proiectare a filtrelor care să conducă la diminuarea amplitudinii lobilor paraziți.

- Aserțiunea reciprocă din cadrul Teoremei demonstrează existența unor astfel de tehnici.